

REMISSVAR

2019-04-24

Dnr Fi2018/03212/K

Finansdepartementet
Avdelningen för offentlig förvaltning
Kommunenheten
103 33 STOCKHOLM

Betänkandet Lite mer lika– Översyn av kostnadsutjämningen för kommuner och landsting (SOU 2018:74)

Ärendebeskrivning

Finansdepartementet har givit Laholms kommun möjligheten till ett remissvar av översyn ”lite mer lika – översyn av kostnadsutjämningen för kommuner och landsting (SOU 2018:74)”

Regeringen gav i uppdrag till utredaren Håkan Sörman att ge förslag på ett reviderat kostnadsutjämningsystem med utgångspunkten om nuvarande system i tillräcklig stor utsträckning fångade upp större samhällsförändringar. Utifrån det skulle utredaren eventuellt föreslå förändringar i befintliga delmodeller som finns, alternativt skapa nya delmodeller eller eventuellt avskaffa modeller som inte längre bedöms vara aktuella för kostnadsutjämningen. Även ett förenklingsperspektiv fanns med i uppdraget.

Sammanfattning och synpunkter

Laholms kommun instämmer i utredarens uppfattning om att större beaktande av socio-ekonomiska aspekter och även glesbygds perspektivet bör få större effekter i utjämningsen. Samhällsförändringar sker allt snabbare och blir mer påtagliga än tidigare. Att många modeller behöver revideras utifrån påverkan av glesbygdsfaktorer anser Laholms kommun är viktigt ur ett rättviseperspektiv och därmed skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar att bedriva det kommunala uppdraget på.

Utjämningsens möjlighet till anpassning har historiskt varit ifrågasatt. Utredaren belyser att vikten till anpassning av samhällets förändringar sker snabbare idag än tidigare, exempelvis flyktningmottagandet som landets kommuner har anpassat verksamheten till. Eftersläpningen som varit i systemet har via de strukturella förändringarna först fått genomslag två år senare vilket medför att ett nytt system kommer bygga på 2018 års statistik. Det är viktigt att systemet och dess uppbyggnadsposter ideligen uppdateras då samhället förändras snabbare nu än tidigare.

Kommunen tillstyrker i huvudsak de framlagda förslagen i utredningen. Inom vissa av delmodellerna i kostnadsutjämningsystemet har emellertid kommunen synpunkter eller avvikande uppfattning.

Laholms kommun anser att tidigare modell för lönekostnadsutjämning hade svårt att bevisa att löneskillnaderna är strukturellt betingande och inte helt eller delvis är självvalda. Att modellen försvinner helt och lyfts in i respektive delmodell istället skulle medföra dolda värden i jämförelse för de olika standardkostnaderna. Vid beaktande av justerad utjämning har inte kommunens uppfattning kring lönomodellen ändrats, att den är missvisande även när den inkluderas i de andra modellerna istället.

Laholms kommun anser också att det är nödvändigt att kostnadsutjämningen revideras och uppdateras till dagens nivåer, beräkningsunderlaget blir således aktualiserad. Även att indexering används så långt som möjligt. Systemet innehåller dock variabler som inte reviderats sedan 1990-talet vilket är beklagligt och medför också att system knappast tar avstamp på tillförlitlig statistik vilket är en av grundprinciperna i utjämningen.

Laholms kommun anser att vikten av socioekonomiska effekter beaktas i fler delmodeller vilket är av stor vikt i kommande översyner.

Kostnadsutjämning

Allmänt

Kostnadsutjämningsystemet är ett accepterat system med standardkostnadsmetoden som utgångspunkt. I takt med att samhället förändras behöver systemet ses över, vilket utredaren har genomfört i denna utredning. Allmänt sett ger översynen intryck av att man på ett grundligt sätt granskat nuvarande kostnadsutjämningsystem och med utgångspunkt från denna utvärdering föreslagit flera angelägna förändringar. Kommunen vill emellertid framföra invändningar eller synpunkter på följande delmodeller:

Förskola, fritidshem och pedagogisk verksamhet

Utredning föreslår att påverkan av socioekonomiska behov ska införas i kostnadsutjämningen på grund av att det är viktigt att beakta skillnader utöver behoven som går att utläsa ur rena kostnadsskillnader.

Att beaktande av kraftig ökning och minskning av barn 1-5 år inkluderas i modellen är viktigt utifrån att det påverkar kostnadsutvecklingen och nettokostnaden väldigt snabbt. Är dessutom kommunen i ett geografiskt perspektiv av en glesbygdskommun så ökar standardkostnaden ytterligare.

Förskoleklass och grundskola

Vad gäller beaktande av socioekonomiska effekter i grundskolan hänvisar utredaren till ett riktat statsbidrag baserat på ett socioekonomiskt index. Laholms kommun anser det vore bättre att utjämningen tar detta i beaktande än att det hanteras som ett riktat statsbidrag. Det riktade statsbidraget bör övergå till ett generellt statsbidrag istället såsom utredaren föreslår och att compensationens av den effekten som socioekonomi står för hanteras i utjämningsystemet.

Kommunal vuxenutbildning

Laholms kommun anser också att införande av delmodellen för vuxenutbildning inkl SFI är viktig faktor i utjämnings fördelning. På grund av kommuners olika hantering och delaktighet av nivå för flyktingmottagande är det viktigt att denna modell införs. Det är dock olyckligt att befolkningsdata som ligger till grund för denna nya modell bygger på siffror två år före utnämningens år, förslagsvis bör detta åtgärdas. Det som dock kan konstateras är att den situationen som bland annat flyktingmottagandet har medfört är att nettokostnaderna väntas öka framöver när den statliga medfinansieringen minskar. Den effekten kommer medföra att kommuner med stora åtagande kommer få svårare att finansiera utbildningen framöver. Totalt uppgår kostnaderna för verksamheten i landet till närmare 6 miljarder kronor. Därför är det av yttersta vikt att den finns med i förslaget i den nya kostnadsutjämnings, då kostnaden förväntas bli besående och en relevant faktor över tid.

Individ- och familjeomsorg

Laholms kommun har i tidigare förslag varit kritiska till variabeln ”andel befolkning med ekonomiskt bistånd längre än sex månader” vilket kommunen nu ser positiv på att den är bortplockad. Anledningen till detta beror på att kommuner som aktivt arbetar med att reducera bidragstidens längd inte kompenseras för de kostnader som är hänförliga till sådana insatser. Variabeln var därför knappast förenligt med utjämnings grundprincip att enskilda kommuner inte ska kunna påverka utfallet av utjämnings genom valet av inriktning eller ambitionsnivå.

Kommunen vill, i likhet med vad som gäller för delmodellen som utjämnar kostnader för förskola, understryka vikten av att modellen följs upp regelbundet då verksamheten kontinuerligt påverkas av olika samhällsförändringar.

Äldreomsorg

Förslaget inom äldreomsorgen är bra utifrån de aspekter som har presenterats. Dock speglar effekten av de ekonomiska förändringarna att 560 miljoner kronor är konsekvenser av att lönekostnadsutjämnings flyttas över och inkluderas istället. Laholms kommun har som tidigare framgår anmärkt att lönekostnadsfaktorn bör plockas bort.

Erling Cronqvist
Kommunstyrelsens ordförande

Erland Björkman
Tf. kommunchef